

Miten käsityksemme lajista on muuttunut viime vuosina?

Ja mitä merkitystä sillä on muuttuvassa maailmassa?

Jonna Kulmuni

jonna.kulmuni@helsinki.fi

 @jonna_kulmuni,

Akatemiatutkija, Evoluutiobiologi

University of Helsinki

I think

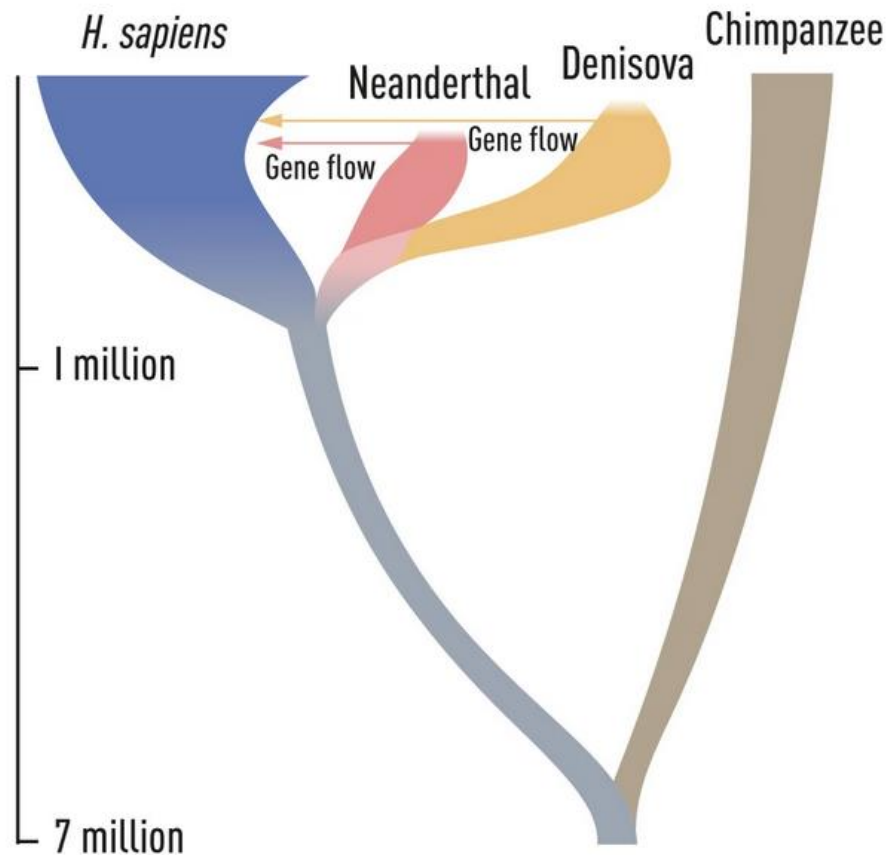
A photograph of Ernst Mayr, an elderly man with white hair, wearing a dark suit jacket and a white shirt. He is shown from the chest up, gesturing with both hands raised and palms facing forward, as if explaining a concept. The background is a plain, light-colored wall.

Mayr ja biologinen lajikonsepti

“Species are groups of actually or potentially interbreeding populations which are reproductively isolated from other such groups” Mayr 1942

Vuoden 2022 lääketieteen Nobel palkinto: Svante Pääbo

Perimä paljastaa evoluutiohistorian

Lajien välinen risteytyminen on luultua yleisempää eikä se ole vain evoluution oikku

Lajien välisellä risteytymisellä on sekä hyviä että huonoja seurauksia

- 1) risteymien kelpoisuus voi olla huono
- 2) Lajit voivat risteytyä sukupuuttoon
- 3) Risteytymisen seurauksena syntyneet invasiiviset lajit

- 1) Geenivirta toisesta lajista auttaa sopeutumaan
- 2) Risteytymisen avulla syntyy uusia lajeja
- 3) Risteytyminen auttaa pääsemään eroon sukusiitoksesta

**Denisovan ihmisiltä saatu geenimuoto mahdollistaa
Tiibetissä asuvien ihmisten elämisen korkeassa
vuoristoilmassa**

Neanderthalilta saadut alleelit liittyvät nykyihmisen sairauksiin

Käsityksemme
lajeista on
muuttunut

I think

- Eivät ole eristyksissä muista lajeista
- Lajit vaihtavat geneettistä materiaalia keskenään

Mitä merkitystä risteytymisellä on muuttuvassa maailmassa?

Ympäristömme muuttuu huikealla vauhdilla, miten eliöt ja populaatiot pysyvät hengissä?

Picture: Financial Times

Luonnonvalinnan johdosta eliöt sopeutuvat

→ Tämä vaatii sitä että populaatiossa on geneettistä muuntelua

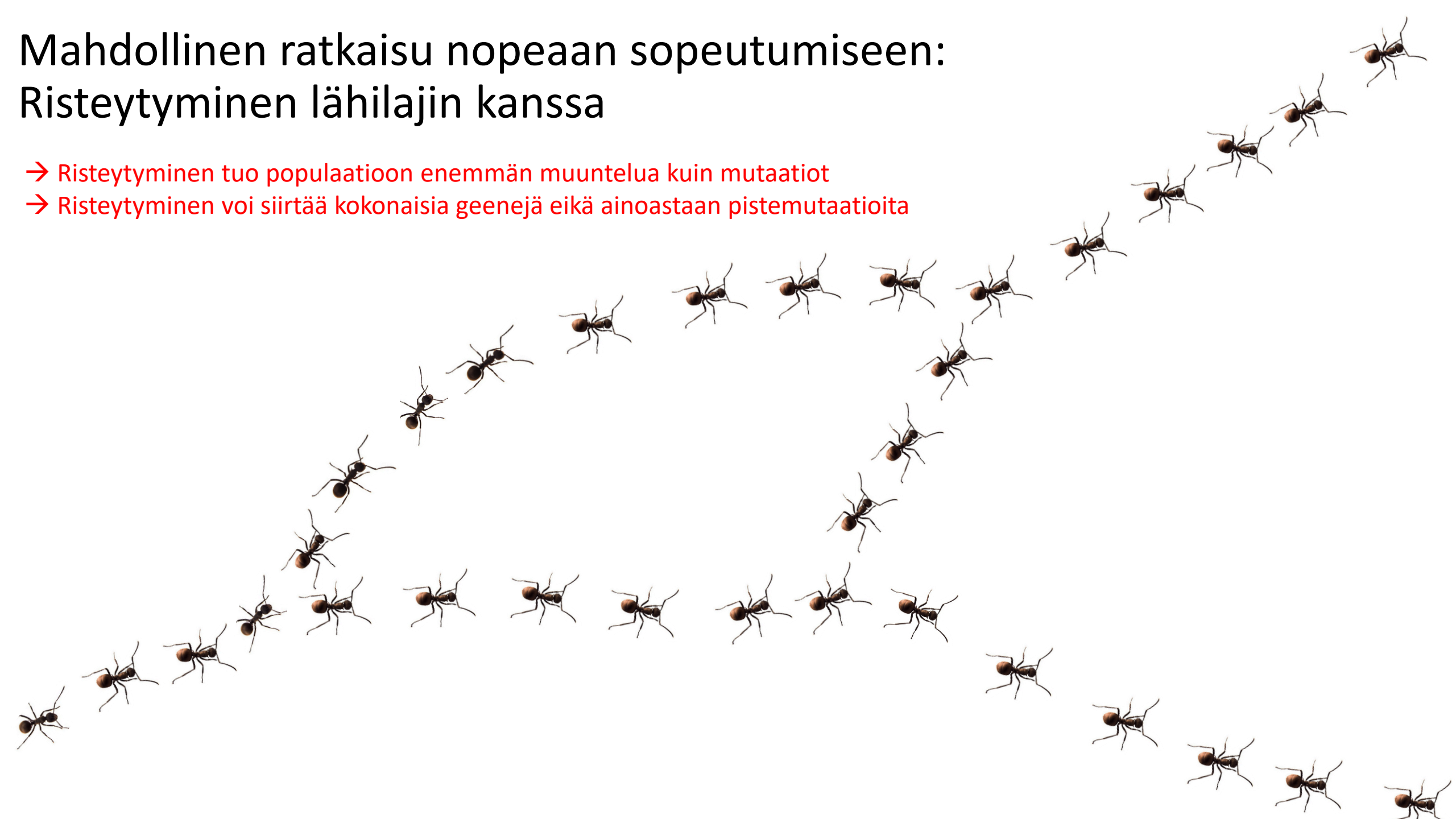
Mutta mistä populaatiot saavat geneettistä muuntelua?

- A) Olemassa oleva muuntelu
- B) Uudet mutaatiot
- C) ...

Mahdollinen ratkaisu nopeaan sopeutumiseen: Risteytyminen lähilajin kanssa

- Risteytyminen tuo populaatioon enemmän muuntelua kuin mutaatiot
- Risteytyminen voi siirtää kokonaisia geenejä eikä ainoastaan pistemutaatioita

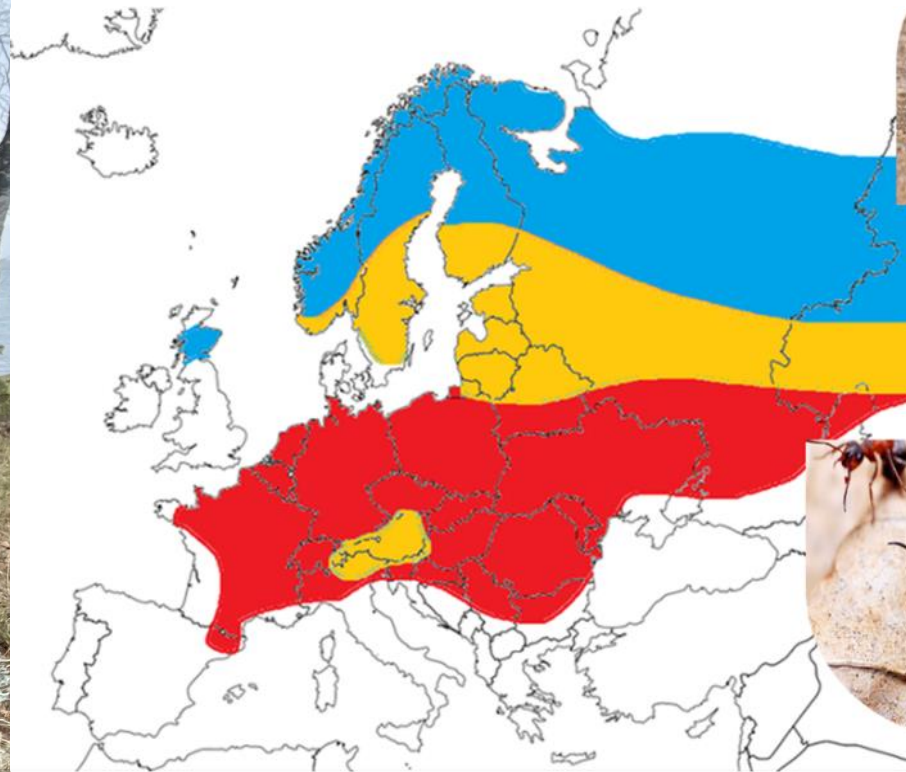
Risteytyminen ja sen seuraukset suomalaisilla kekomuurahaisilla

Tupsukekomuurahainen

F. aquilonia

F. polyctena

Kaljukekomuurahainen

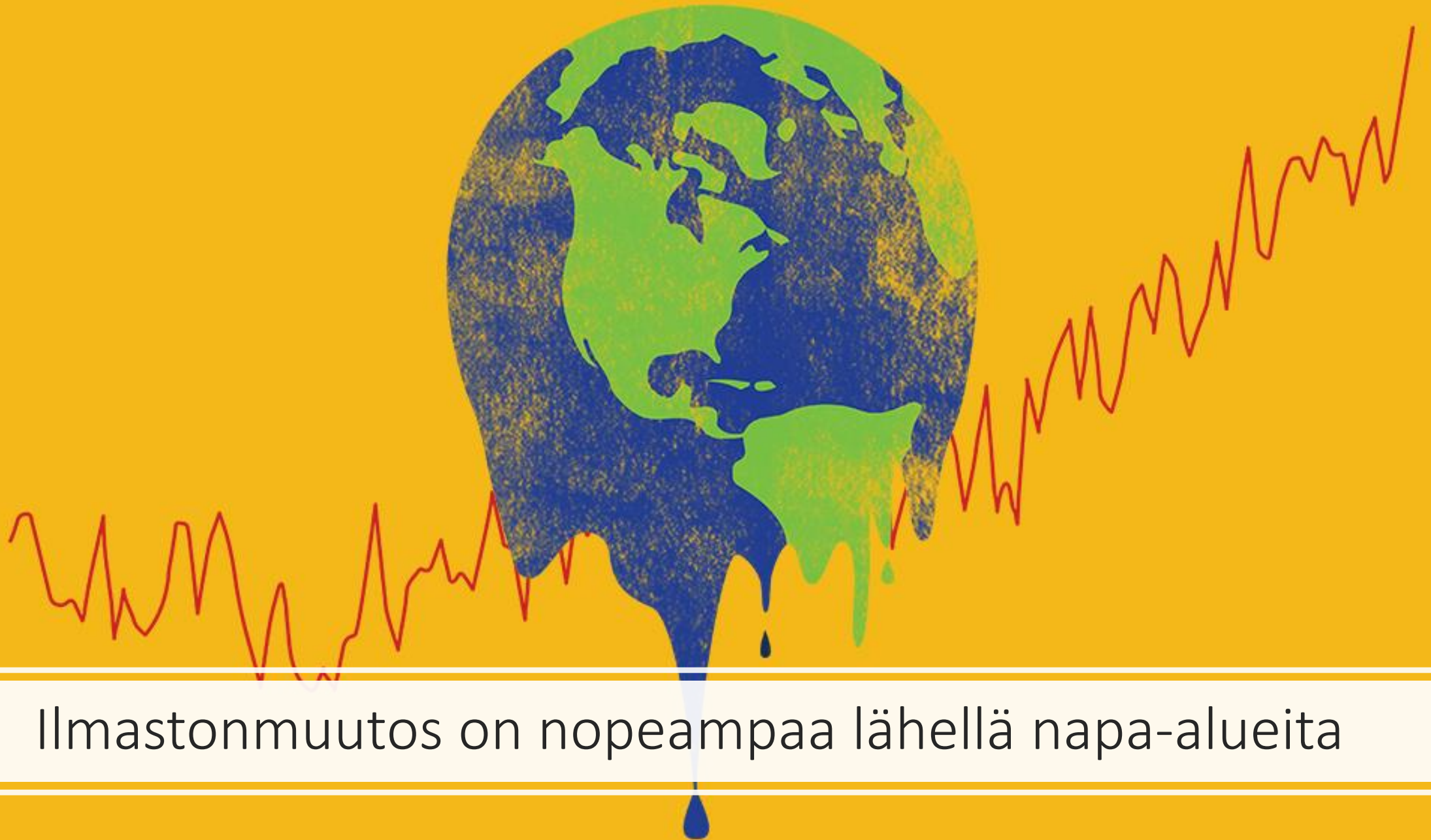

Kekomuurahaiset: Suomen metsien avainlaji

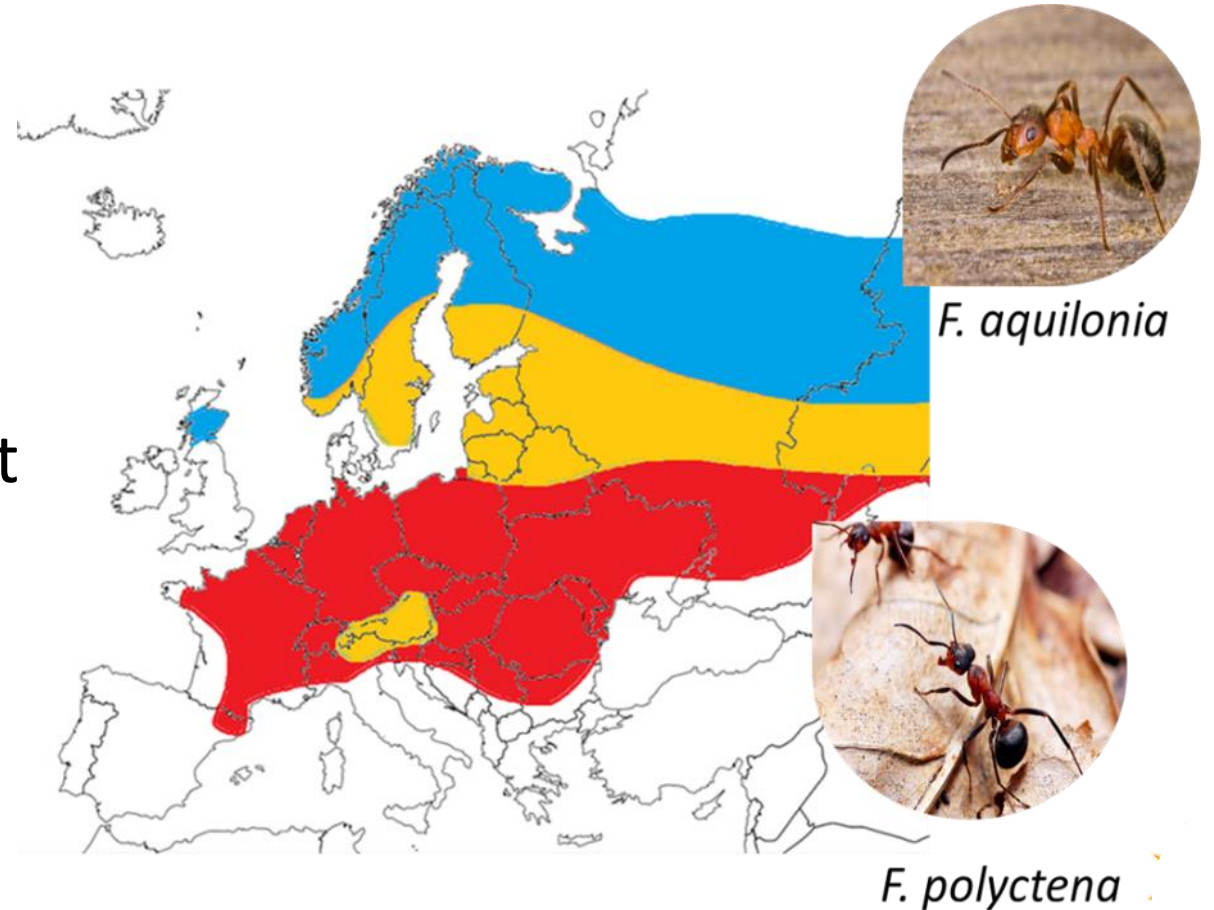

Ilmastonmuutos on nopeampaa lähellä napa-alueita

Me tutkimme: Miten muurahaiset sopeutuvat ilmastonmuutokseen? Onko risteytymisestä apua?

Hypoteesi:

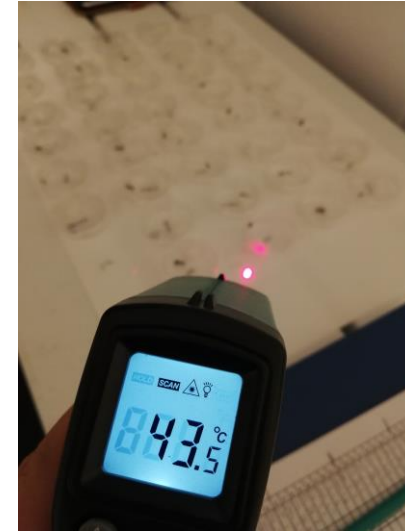
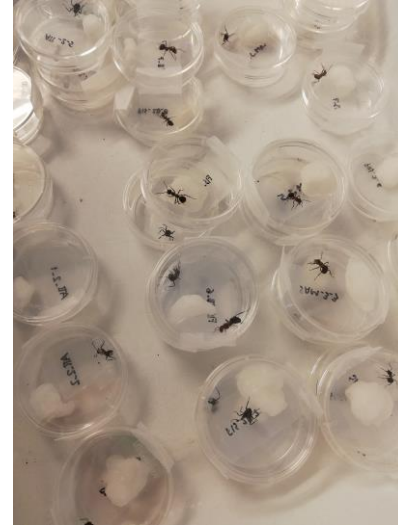
Vanhemmaislaajat ovat sopeutuneet erilaisiin lämpötilaoloihin ja risteymät voivat yhdistää nämä sopeumat ja selvittää muuttuvassa ilmastossa

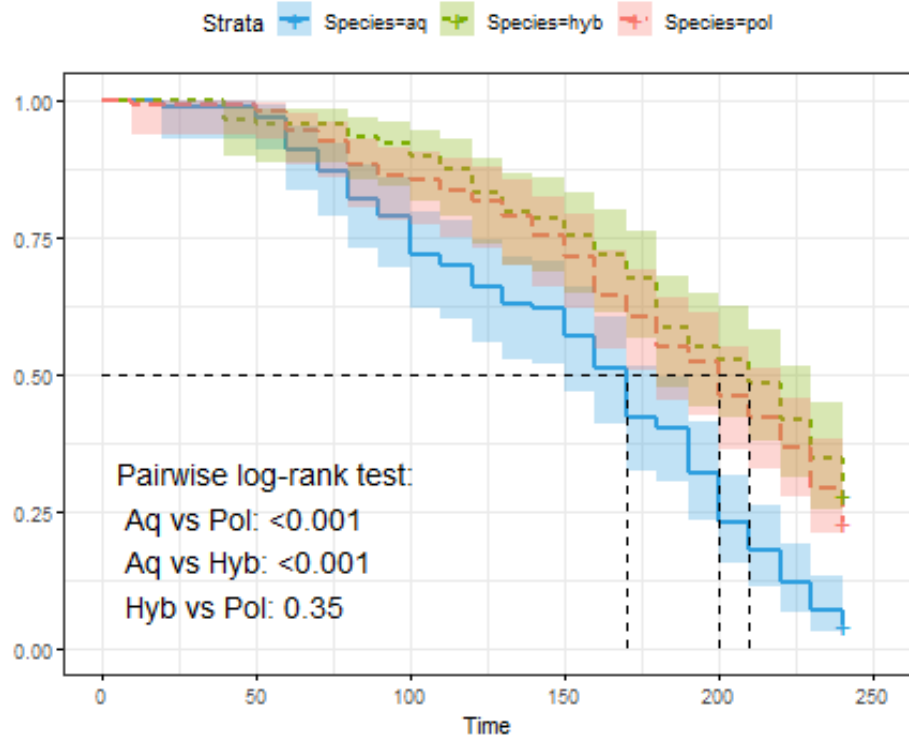
Kysymys 1: Ovatko vanhemmaislaajat sopeutuneet erilaisiin lämpötiloihin?

Suoritettiin lämpö- ja kylmäkoe

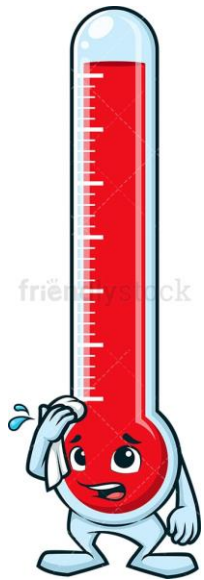
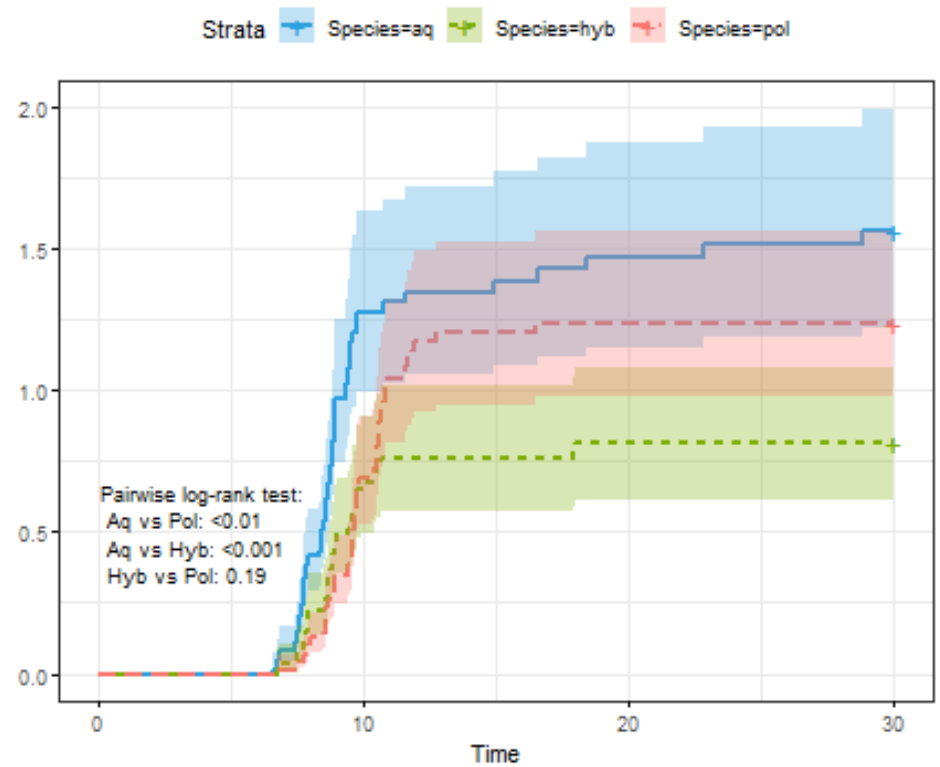

Tulos: Vanhemmaislajeilla on erilainen lämpötilansietokyky

Eteläinen laji selviytyy kuumassa

Pohjoinen laji selviää paremmin pakkasesta

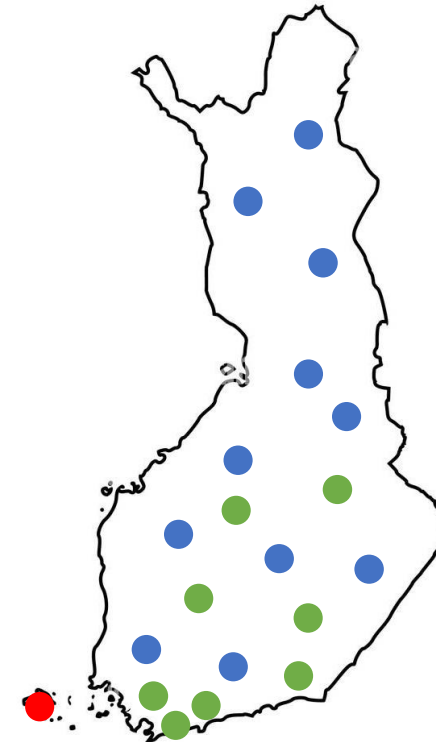

Suomessa ei olekaan
eteläistä lajia juuri yhtään.

Risteymät viihtyvät
lämpimämmillä paikoilla
kuin **pohjoinen laji**

- Pohjoinen tupsukekomuurahainen
- Risteymä
- Eteläinen kaljukekomuurahainen

Pitkäaikaisseuranta
näyttää että
risteymäpesät ovat
sisältä lämpimämpiä
kuin pohjoisen lajin
pesät

Miten suomen metsien
avainlaji selviää
jatkossa?

Selviytykö pohjoinen laji?

Voivatko risteymät
yhdistää vanhemmaisla
jien sopeumat ja selvitä
vanhempia paremmin
muuttuvassa ilmastossa?

Yhteistyö koulujen kanssa kiinnostaa

Vuosaaren lukio
Leena Mäkelä

Lauttasaaren lukio
Tiina Mölläri

Geenivirta toisesta lajista voisi olla suojelubiologinen työkalu jos osaisimme ennustaa milloin siitä on hyötyä luonnon populaatioille

---

The image features six vibrant parrots, likely cockatoos, arranged in a circular pattern around the central text. The parrots are shown in profile, facing right. Each parrot has a different color scheme: the top-left is orange and red; the top-middle is yellow, black, and red; the top-right is blue and red; the bottom-left is yellow, orange, and red; the bottom-middle is red and orange; and the bottom-right is blue and yellow. The background is a solid dark color, making the colorful birds stand out.

Voidaanko evoluutiota
ennustaa?

Tutkimme toistuuko evoluutio risteymäpopulaatioissa aina samalla tavalla?

Risteymien perimät ovat samankaltaisempia kuin odotettaisi.

Luonnonvalinnan johdosta risteymissä yleistyy ”hyvät” geenimuodot ja haitalliset karsiutuu.

Evoluutio toistuu ennustettavasti muurahaisristeilyssä

Lopuksi

Lajien välinen risteytyminen on luonnollinen osa evoluutiohistoriaa ja voi kenties auttaa lajeja sopeutumaan nopeaan muutokseen